

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC
(Giảng Giải Độ Tử Quy)
Tập 3

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chư vị bằng hữu, chào mọi người buổi sáng! Hôm qua chúng ta nói tới, trên thực tế không phải là không có biện pháp để đạt được sự an định thế giới, xã hội và gia đình, mấu chốt là ở niệm tâm đó của mỗi người. Nếu như ích kỷ thì sẽ phát sinh xung đột; nếu như lúc nào cũng có thể suy nghĩ cho người khác thì gia đình, xã hội sẽ viên mãn, an khang. Hôm qua cũng nhắc đến, nếu như một đứa trẻ từ nhỏ có thể đặt mình vào hoàn cảnh của người khác, suy nghĩ cho người khác thì từ nhỏ khởi tâm động niệm của chúng đã bắt đầu vun bồi phước phần cho chính mình rồi, vậy nên từ nhỏ chúng đã biết bồi phước, tích phước. Vì có tâm như vậy, chúng biết được “đọc sách chí tại thánh hiền”, phải đem đạo đức, học vấn đã học được ra sức cống hiến cho xã hội. Cho nên, khi chúng vừa bước ra xã hội liền biết tạo phước cho xã hội, do đó mà phước phần của chúng sẽ càng ngày càng lớn, về già phước báo hiện tiền, vậy có thể an hưởng tuổi già.

Cho nên người Trung Quốc nói “ngũ phước”, trong đó có một phước gọi là “thiện chung”. Nói dễ hiểu một chút đó chính là “chết an lành”, sẽ không chết một cách đau đớn, tục ngữ nói: “Đừng để chết không được tốt.” Câu nói này hình như là lời mắng người, thế nhưng thưa các bạn, hiện tại câu nói này không được xem là mắng người, mà được xem là gì? Được xem là một hiện tượng phổ biến. Chúng ta nhớ lại lúc nhỏ, thường hay nghe nói một vị trưởng bối nào đó, hôm qua ngủ rồi ra đi rất an lành. Hiện nay tình hình như vậy có nhiều không? Không có nhiều nữa. Vì sao người thời trước họ có thể rất an lành mà rời khỏi thế gian này, còn người hiện nay khi chết có thể đều phải đưa đi cấp cứu, khi chết có thể là bất tỉnh nhân sự? Đó đều là bởi vì họ không biết cách chăm sóc thân thể, không biết vun bồi phước phần của chính mình, phước quá mỏng thì không cách nào “thiện chung” được. Cho nên con người muốn có phước phần, căn nguyên vẫn ở một niệm “tâm thiện”. Tâm của người thời trước tương đối lương thiện, ở bất cứ đâu cũng suy nghĩ cho người khác, cho nên chết rất nhẹ nhàng; người hiện nay

tương đối tự tư, nên trước khi chết vẫn sợ được, sợ mất, còn rất bám chấp vào rất nhiều chuyện, đều không buông xuống được. Nếu chúng ta muốn tuổi già hưởng phước, thì phải biết giữ tâm thiện, phải biết được mọi lúc đều có thể buông xuống, không nên chấp trước.

Rất nhiều người đều cảm thấy, đời người khi bắt đầu làm việc thì mới có thể giúp đỡ cho xã hội, sau này già rồi thì sẽ không cách nào dốc hết tâm lực của mình được nữa. Nên thông thường đều cảm thấy, dường như từ 20 tuổi đến 60 tuổi mới là giai đoạn hoàng kim tạo phước cho xã hội, rất nhiều hoạch định cuộc đời đều nói như vậy. Thật ra, khi một đứa trẻ từ nhỏ được tiếp nhận giáo huấn của thánh hiền thì đời sống của chúng tuyệt đối không phải chỉ có khoảng chừng 40 năm. Chúng ta cùng nhau xem thử, đứa trẻ này từ nhỏ đã giữ tâm nhân ái, giữ tâm đạo đức. Trong lớp học của chúng tôi từng có một bé mới hơn hai tuổi, ngày đầu tiên đi học, sau khi học xong về nhà, cha mẹ của em hỏi: “Hôm nay con học được những gì?” Đứa bé này lập tức tinh thần phấn chấn nói ra bốn chữ “hiếu thuận cha mẹ”. Cha mẹ của em cũng rất kinh ngạc, trẻ nhỏ mới hơn hai tuổi đã học được điều vô cùng chân thật, vô cùng thiết thực.

Buổi thứ hai em đến lớp, là đúng lúc thầy giáo mời rất nhiều bạn học trong lớp lên chia sẻ, trong tuần này các em đã làm được những việc gì để hiếu thuận với cha mẹ. Bởi vì học vấn quý ở thực hành, nên sau khi học rồi thì về nhà phải cố gắng thực hành. Cho nên rất nhiều em học sinh lên bục giảng nói, có em giúp cha mẹ bưng nước rửa chân, có em gọt trái cây cho cha mẹ ăn. Em nhỏ hơn hai tuổi này, nhìn thấy những anh chị lớn hơn đều làm được những việc hiếu hạnh, khiến em sanh tâm muốn học tập theo. Cho nên thừa các bạn, người lớn dạy trẻ nhỏ là một phương pháp, trẻ nhỏ dạy trẻ nhỏ lại là một phương pháp tốt khác, do đó có câu: “Tương quan nhi thiện”, chúng sẽ quan sát học hỏi lẫn nhau. Sau khi học tiết thứ hai xong trở về nhà, đứa bé này lập tức cầm lấy tách trà, mang nước nóng đến cho cha mẹ uống.

Thừa các bạn, em mới hơn hai tuổi mà lúc nào cũng giữ tâm như vậy, có câu “phước điền tâm canh”, em đã đang vun bồi phước phần của chính mình. Đồng thời, hành vi như vậy của em chính là tu thân, em cũng sẽ khiến cha mẹ của mình cảm động. Ngay cả đứa trẻ hơn hai tuổi còn biết dâng trà cho cha mẹ uống, đều biết được nơi nơi suy nghĩ cho cha mẹ, tin rằng chính cha mẹ của em cũng sẽ cảm động, “ngay cả con mình cũng như vậy thì bản thân mình phải càng tích cực thực hành hiếu đạo”. Cho nên đứa trẻ này đã bắt đầu tề gia. Câu chuyện về đứa trẻ này, tôi ở Trung Quốc đại lục đã giảng khắp cả Nam, Bắc, thậm chí câu chuyện

này còn nổi tiếng ở nước ngoài, câu chuyện này đã được kể ở các nước như Malaysia, Singapore, Indonesia. Bởi vì có công phu tu thân thật sự của đứa trẻ này, mà chúng ta mới có thể biểu dương những câu chuyện này với mọi người, để càng nhiều người trong thiên hạ có thể lấy đó mà noi theo.

Cho nên, nếu một đứa trẻ từ nhỏ đã tiếp nhận giáo dục của thánh hiền thì sanh mạng của chúng tuyệt đối không phải từ 20 tuổi mới bắt đầu tỏa sáng, mà từ mấy tuổi vậy? Nếu như người mẹ khi vừa mang thai đã biết mở Độ Tử Quy, mở những kinh điển thánh hiền cho chúng nghe, có thể đứa trẻ này vừa sinh ra câu đầu tiên sẽ nói gì? Có thể sẽ nói “đạo làm người, thánh nhân dạy”, đứa bé này từ lúc sinh ra liền có thể hoằng dương thánh giáo, sanh mạng của chúng có thể từ nhỏ liền có giá trị. Cũng vậy, đứa trẻ từ nhỏ đọc sách thánh hiền, chúng lớn lên tạo phúc cho xã hội, trí tuệ của chúng sẽ càng ngày càng tăng, như vậy thì càng về già chúng càng có giá trị. Đi đến nơi nào, cũng có rất nhiều hậu sinh văn bối muốn đến thân cận, bởi vì chỉ cần thân cận chúng thì có thể nhận được rất nhiều gợi ý cho cuộc đời, giảm bớt rất nhiều những tìm tòi không cần thiết. Cho nên người tiếp nhận giáo huấn của thánh hiền thì sanh mạng của họ không phải là 60 tuổi kết thúc, mà là đến già vẫn rất có giá trị.

Thầy của tôi là giáo thọ Thích Tịnh Không, năm nay thầy đã 79 tuổi, đi khắp nơi trên thế giới đều có rất nhiều học trò hy vọng có thể nhận được sự dạy bảo của thầy; không chỉ người Trung Quốc chúng ta hy vọng nhận được sự dạy bảo của thầy, mà hiện tại các dân tộc, các tôn giáo trên thế giới đều rất hy vọng có thể thân cận vị trưởng bối, vị thầy này. Cho nên sanh mạng của thầy tuyệt đối không phải là 60 tuổi kết thúc, sanh mạng của thầy đến lúc nào kết thúc vậy? Không hề kết thúc; bởi vì sự dạy bảo của thầy xuất phát từ tâm chân thành, mà tâm chân thành có thể siêu việt thời gian và không gian. Trong sách Trung Dung có nói: *“Thành là kết cục và mở đầu của muôn vật”*, chân thành nhất định có thể thành tựu sự việc, hơn nữa “chí thành như thần”, chí thành có thể cảm thông. Cho nên lời nói, hành vi dùng tâm chân thành làm ra, sẽ không vì thời gian và không gian mà thay đổi sức ảnh hưởng của thầy. Cho nên thưa các bạn, Khổng lão phu tử đã qua đời chưa? Tinh thần của ngài trường tồn, để lại mô phạm cho đời sau.

Phạm Trọng Yên đã qua đời chưa? Vào năm 2002, Trung Quốc đại lục tổ chức hoạt động người Hoa trên toàn thế giới học kinh điển, người Hoa từ rất nhiều nơi như Malaysia, Singapore, Hồng Kông, Indonesia đều đến Khúc Phụ, Sơn Đông để tham dự. Trong đó có mời một vị khách đặc biệt đến tham dự, chính là dòng chính thống đời sau của Phạm Trọng Yên, đã hơn 800 năm, đời sau của

ông đều rất có thành tựu. Ngay trong lúc diễn giảng, tôi đã quen biết được hai vị, trong đó có một vị tôi thấy ông có khuôn mặt lớn, dài tai rất to, người Trung Quốc chúng ta gọi là vừa nhìn liền biết tướng phú quý. Cho nên lời dạy bảo của Phạm Trọng Yêm, hơn 800 năm nay vẫn ảnh hưởng đến con cháu đời sau của ông. Vị con cháu này của ông, trong hoạt động diễn ra tại Khúc Phụ, Sơn Đông đã bước lên đài hát một bài hát, họ đem tác phẩm Nhạc Dương Lầu Ký của Phạm Trọng Yêm phổ thành một ca khúc. Khi ông hát đến đoạn “lo trước cái lo của thiên hạ, vui sau cái vui của thiên hạ”, tôi tin rằng Phạm Trọng Yêm ở trên trời có linh, ông cũng sẽ cảm thấy cuộc đời của ông thật có giá trị, cuộc đời này thật không uổng công tới một chuyến. Vì thế, khi con cháu của chúng ta từ nhỏ tiếp nhận lời dạy bảo của thánh hiền, biết dùng tâm chân thành, tâm yêu thương để xây dựng cuộc đời của chúng, tôi tin rằng giá trị cuộc đời này của chúng sẽ mãi mãi trường tồn.

Thưa các bạn, khi bạn thân làm cha mẹ, làm người trưởng bối, rồi cuộc bạn muốn con cháu của mình xây dựng kết cấu cuộc đời như thế nào, việc này rất quan trọng! Bạn hy vọng chúng có thể làm tấm gương lưu truyền cho đời sau, hay là mong chúng không bị chết đói là tốt lắm rồi? Tư tưởng, quan niệm của chúng ta sẽ trực tiếp ảnh hưởng đến con cháu đời sau. Thưa các bạn, làm người phải có chí khí, ngay khi chúng ta biết văn hóa Trung Quốc có thể giải quyết vấn đề của xã hội và thế giới này, chúng ta không nên đổ trách nhiệm cho người khác, mà phải dũng cảm bước ra. Thưa các bạn, chúng ta dũng cảm bước ra cũng không cần phải rơi đầu, cũng không cần phải đổ máu, mà chỉ cần bắt đầu từ chỗ nào? Bắt đầu làm từ tu thân của chính mình, rất nhiều sự nghiệp lớn đều bắt đầu từ chỗ nhỏ nhất từng bước, từng bước mà làm ra. Trong Đại Học có một câu dạy bảo vô cùng quan trọng: “Từ thiên tử cho đến người thường, đầu tiên đều lấy tu thân làm gốc”, ý nghĩa chính là nói, cho dù họ là người lãnh đạo quốc gia hay là người dân bình thường, muốn trị quốc tốt thì phải trị gia tốt, bắt tay từ chỗ nào? Tu dưỡng đạo đức, học vấn của chính mình. Khi bạn có đạo đức, học vấn thì liền có thể tề gia, trị quốc, bình thiên hạ. Cho nên rất nhiều chuyện phức tạp, bạn đem nó ra phân tích cặn kẽ thì thật ra rất đơn giản.

Chúng ta đã hiểu được, người có tâm nhân từ, niệm niệm có nhân từ, người người đều có nhân từ thì xã hội liền có thể phát triển theo hướng thế giới đại đồng. Chúng ta tiến thêm bước nữa, phải suy ngẫm thêm, một người có tâm nhân từ thì phải bắt đầu bồi dưỡng từ đâu? Phải bắt đầu làm từ đâu mới có thể nuôi dưỡng tâm nhân từ của họ? Chúng ta luôn phải tìm ra bước đầu tiên, bước đầu tiên này

ở đâu vậy? Tốt, khi chúng ta thường đem suy nghĩ hướng về căn bản thì chân lý liền xuất hiện. Một người đối với cha mẹ cũng không hiếu kính, mà họ có thể hiếu kính với người khác, bạn có tin hay không? Cho nên, trong Hiếu Kinh có một câu nói rằng: “Bất ái kỳ thân”, không yêu cha mẹ của họ, “nhĩ ái tha nhân giả”, mà đi thương yêu người khác, đây gọi là “bội đức”, là trái với đức hạnh của một người, không thể nào có chuyện như vậy được.

Trong khóa học, tôi cũng từng hỏi qua một vài cô gái chưa kết hôn, tôi hỏi các cô ấy, tôi nói: Có một người đàn ông rất tích cực theo đuổi cô, nỗ lực mấy mươi năm như một ngày. Hiện tại còn có kiểu tình yêu kéo dài mấy mươi năm như một ngày này không? Hiện tại gần như không còn. Anh ấy theo đuổi cô ba năm, ba năm như một ngày, cô có bất cứ yêu cầu nào thì anh ấy nhất định tận tâm, tận lực giúp cô làm tốt, hơn nữa chỉ cần có thời gian rảnh liền mời cô đi uống cafe, dẫn cô đi leo núi, dã ngoại. Thế nhưng anh ấy chưa từng uống cafe với cha mẹ mình, cũng chưa từng cùng cha mẹ leo núi. Ba năm này, cô cảm thấy anh ấy đối với mình rất tốt, anh ấy cầu hôn cô. Đột nhiên có một vị trưởng bối, là hàng xóm của anh ấy nói với cô rằng, người đàn ông này không hiếu kính cha mẹ của anh ấy. Tôi hỏi cô ấy: “Xin hỏi cô, có nên kết hôn với anh ấy không?” Có nên không? Không nên! Có một số cô gái vẫn còn hơi do dự một chút. Người trong cuộc thường mê, nếu hiện tại vẫn còn do dự, khi thật sự gặp phải rồi thì nhất định sẽ đi vào bẫy. Sao mọi người lại có kinh nghiệm vậy?

Chúng ta phải hiểu rõ rằng, “hiếu” rất quan trọng đối với một người, khi một người không học được hiếu đạo thì họ có một thái độ không thể hình thành được, thái độ cuộc đời ân nghĩa, đạo nghĩa của họ không cách nào hình thành được. Bởi vì người có ân đức lớn nhất đối với chúng ta, không ai hơn được cha mẹ của chính mình, công lao khổ cực mang thai, sinh đẻ, nuôi nấng, dạy bảo. Họ không nuôi lớn ân nghĩa, không nuôi lớn đạo nghĩa thì sẽ nuôi lớn điều gì? Có rất nhiều bậc cha mẹ nói: “Con của tôi không học điều tốt, nhưng cũng không học điều xấu”, có chuyện như vậy không? Học cũng giống như chèo thuyền ngược dòng, không tiến ắt lùi, thế nào là ngược dòng? Xã hội hiện nay là một thùng nhuộm lớn, bạn không mau dạy chúng điều tốt thì chúng nhất định sẽ học điều xấu. Tôi đã từng dạy học ở một số nơi tương đối hẻo lánh, thông thường người ta sẽ cho rằng, ở nơi hẻo lánh thì mức ô nhiễm tương đối thấp, cho nên trẻ con tương đối đơn thuần. Thật ra không hẳn như vậy, bởi vì hiện nay có một đại ma vương, không nơi nào không đến, cho dù bạn ở trong núi sâu, nó cũng sẽ chạy đến nơi đó, nói cho bạn biết những quan niệm sai lầm.

Hỏi: Đại ma vương này là ai?

Đáp: Là truyền hình.

Sao mọi người đều biết nó vậy? Đúng vậy! Cho nên chúng ta phải cảnh giác, nếu bạn không mau chóng dạy quan niệm, thái độ đúng đắn cho trẻ nhỏ thì mỗi ngày chúng sẽ học những điều không đúng từng chút một. Vì vậy, để cho trẻ nhỏ xem truyền hình, nhất định phải chọn những tiết mục không có ô nhiễm, phải chọn những tiết mục tốt.

Khi đứa trẻ không nuôi lớn ân nghĩa, tình nghĩa thì sẽ nuôi lớn điều gì? Sẽ nuôi lớn lợi hại. Chúng sẽ tận lực mà truy cầu những thứ chúng ưa thích; những thứ mà chúng không ưa thích thì có thể chúng sẽ trở mặt không nhận người quen. Khi thái độ của đứa trẻ đối với người khác đều là lợi hại, vậy lợi hại có đáng tin cậy hay không? Lợi hại thay đổi trong nháy mắt, hôm nay không có lợi hại gì thì anh em còn có thể hòa thuận ở cùng nhau, ngày mai nếu vì tài sản của cha mẹ thì có thể liền trở mặt. Người đàn ông này tại sao trong ba năm này có thể tận tâm tận lực chăm sóc cô gái này như vậy? Nguyên nhân là gì? Là có lợi có thể chiếm! Cho nên, bạn thấy đàn ông hiện nay nhìn thấy phụ nữ xinh đẹp, đều sẽ tình nguyện phục vụ cô ấy mà không một lời oán thán, có hay không? Nửa đêm cô gái này đói bụng, gọi điện cho anh ấy, anh ấy lập tức chạy đi mua cho cô ấy một ít chè mè đen nóng, hoặc chè hạnh nhân nóng cho cô ấy ăn, động lực phía sau là lợi.

Khi bạn lấy anh ấy rồi, sau ba năm lại sinh cho anh ấy một đứa con trai trắng trẻo bụ bẫm, thế nhưng sinh con rất vất vả, nên trên mặt có vài nếp nhăn, không còn trẻ trung xinh đẹp như trước. Kết quả người đàn ông này ra ngoài làm việc, thấy một cô gái xinh đẹp, trẻ tuổi hơn, vậy là từ lợi liền biến thành gì? Biến thành hại, bởi vì anh ấy lại muốn theo đuổi cô gái trẻ đó, chúng ta thấy từ lợi đã biến thành hại, bởi vì anh ấy chỉ có lợi hại, chỉ có thích và ghét thôi, nên từ lợi biến thành hại, từ thích biến thành ghét. Khi vừa làm ra hành động này, liền ảnh hưởng gia đình, ảnh hưởng xã hội, tỷ lệ ly hôn gia tăng. Tỷ lệ ly hôn tăng thì điều trực tiếp bị ảnh hưởng chính là giáo dục thế hệ sau. Không chỉ sau khi bạn ly hôn mới ảnh hưởng đến con cái, mà ngay trong quá trình chung sống, sự xung đột của vợ chồng, bầu không khí không tốt này sẽ để lại ấn tượng sâu sắc trong tâm của ai? Trong tâm của trẻ nhỏ. Do đó vợ chồng bất hòa, vợ chồng ly hôn, là sự tổn thương cả đời đối với trẻ nhỏ.

Tỷ lệ ly hôn còn kéo theo một vấn đề xã hội nghiêm trọng khác nữa, đó chính là tỷ lệ phạm tội. Tôi từng hỏi qua một vị lãnh đạo nhà giam, tôi thỉnh giáo

ông một vấn đề, ông cũng trả lời rằng, ông nói 60% đến 70% số người bị tù tội đều xuất thân từ gia đình không toàn vẹn. Vì gia đình không toàn vẹn, nên từ nhỏ đứa trẻ không nhận được giáo dục tốt của gia đình, thế nên nền tảng nhân sinh của chúng không được vững chắc. Sau đó khi chúng đi học, ra xã hội gặp những duyên phận không tốt thì lập tức liền bị bắt gót, rất dễ bị bạn xấu làm hư hỏng. Khi tỷ lệ phạm tội của xã hội càng ngày càng cao, thưa các bạn, dù bạn có tiền, có địa vị trong xã hội hơn đi chăng nữa bạn có cảm giác an toàn hay không? Có hay không? Không có. Hiện nay cả thế giới, thật sự rất ít người có cảm giác an toàn. Cho nên hiện nay chúng ta đi dạo ngoài đường, như tôi đi đến Hải Khẩu, balo của tôi phải đeo như thế nào? Nhất định phải đeo ở phía trước, hơn nữa phải để ở trước bụng, phải đi chậm chậm như thế này, bằng không thì rất sợ ở phía sau sẽ như thế nào? Giả như có người muốn giật ví tiền của bạn thì bạn sẽ gặp nguy hiểm.

Hiện tại trị an của xã hội không tốt, đây là kết quả, thưa các bạn, nguyên nhân ở đâu? Là do gia đình không ổn định. Thêm nữa, con người từ nhỏ không được học hiểu đạo, không được học giáo huấn thánh hiền. Ngày nay hôn nhân không tốt, nguyên nhân là gì? Nguyên nhân từ nhỏ không được học hiểu đạo. Chúng ta hiểu rõ được điểm này, thì càng phải xem trọng giáo dục hiểu đạo và giáo huấn của thánh hiền. Thay vì chúng ta thường hay ở đó oán trách trị an của xã hội không tốt, chỉ bằng hiện tại chúng ta hãy bắt đầu làm từ chính mình, dạy hiểu. Đồng thời, khi nhìn thấy con của người khác cũng phải giáo dục chúng hiểu thuận cha mẹ, chúng ta phải tận tâm, tận lực mà phổ biến quan niệm đúng đắn quan trọng này. Trong Hiếu Kinh của Khổng lão phu tử có một đoạn khai thị rất quan trọng: “Hiếu là gốc của đức, mọi sự giáo dục từ đây sanh ra”, hiếu là căn bản của đức hạnh, giáo dục phải bắt đầu từ chỗ này. Nếu không bắt đầu làm từ hiếu đạo thì không thể nuôi lớn được đức hạnh của một người, vì vậy giáo dục trước tiên chú trọng ở hiếu đạo. Thưa các bạn, chúng ta hãy đọc qua câu này một lượt, lần đọc này nhất định sẽ cảm giác không giống như lúc trước từng đọc qua câu này. Được, nào, chúng ta cùng đọc một chút, chuẩn bị: “Hiếu là gốc của đức, mọi sự giáo dục từ đây sanh ra.” Tốt rồi! Đã tìm được căn bản thì đường sẽ không còn xa, gọi là quân tử chăm lo gốc, gốc lập thì nhân đạo sanh. Vì thế trong Luận Ngữ, Khổng lão phu tử có nói đến “hiếu để là gốc của lòng nhân vậy”. Vì vậy, chúng ta nhất định phải bắt đầu dạy từ “hiếu”.

Chủ đề lần này của chúng ta là giảng tỉ mỉ về Đệ Tử Quy, mà Đệ Tử Quy chính là căn gốc rễ “hiếu để”, cho nên “nhập tắc hiếu, xuất tắc để”. Trước khi

chúng ta bắt đầu giảng Đệ Tử Quy, chúng ta cần phải xác lập trước một vài thái độ học tập đúng đắn. Ngay khi chúng ta có thái độ học tập đúng đắn thì hiệu quả học tập của bạn sẽ rất tốt, tục ngữ nói: “Khởi đầu tốt là thành công được một nửa.” Học tập quan trọng nhất ở lập chí, gọi là “học quý lập chí”. Chúng tôi ở Hải Khẩu thành lập khóa học cho giáo viên, tiết thứ nhất chúng tôi cùng với tất cả các thầy cô cùng lập ra một chí hướng, gọi là “vì vãng thánh kế tuyệt học, vì vạn thế khai thái bình”. Chúng ta thường mong cầu thế giới hòa bình, thế giới hòa bình là kết quả, trước tiên phải gieo nhân gì? Trước tiên mỗi người phải gieo nhân là tư tưởng và quan niệm nhân ái, mà quan niệm và tư tưởng nhân ái phải thông qua học tập, thông qua giáo dục, cũng chính là giáo dục trí tuệ của thánh hiền. Vì vậy, khai thái bình là kết quả, kế tuyệt học là gieo nhân; “vì vãng thánh kế tuyệt học” mới có thể kế thừa người đi trước, nâng đỡ người đi sau, muốn kế thừa người đi trước thì trước tiên chính mình phải học tốt.

Chúng tôi có một vị thầy giáo, thầy ấy dạy lớp 5, thầy có sứ mạng như vậy, nên mỗi ngày ngoài việc dạy học ra, thầy còn phải sắp xếp ba giờ đồng hồ thâm nhập kinh điển thánh hiền. Hơn nữa, mỗi sáng thầy đến trường học từ rất sớm, sau đó chính mình lật Đệ Tử Quy và Hiếu Kinh ra đọc tụng. Học trò của thầy vừa vào cửa, vốn dĩ mang theo thức ăn sáng dự định đến lớp từ từ ăn, nhưng khi thấy thầy giáo đã nghiêm túc ngồi ở đó đọc kinh, trẻ nhỏ lập tức đến chỗ ngồi của mình, ngồi xuống rồi lấy kinh sách ra cùng đọc theo. Cho nên thưa các bạn, giáo dục quan trọng nhất là điều gì? Lấy mình làm gương. Do sự dụng tâm của thầy, cho nên thành tích và lễ phép trong lớp của thầy đều có sự tăng trưởng rất lớn. Hiệu trưởng sau khi nhìn thấy, liền hỏi thầy, hiệu trưởng hỏi: “Lớp của thầy dạy như thế nào vậy? Sao lại dạy được tốt đến vậy?” Vị thầy giáo này nói với hiệu trưởng: “Bởi vì tôi đã mời mấy trăm vị thánh hiền xưa đến dạy cho các em.”

Trung Quốc chúng ta có một bộ sách, gọi là Câu Chuyện Giáo Dục Về Đức Hạnh, trong đó có hơn bảy trăm câu chuyện về các vị thánh triết, chia thành tám mục để biên tập, tám mục này chính là “tám đức”, dựa theo tám đức “hiếu, lễ, trung, tín, lễ, nghĩa, liêm, sỉ” mà biên tập ra. Mỗi ngày thầy ấy giảng cho học sinh nghe hai, ba câu chuyện giáo dục đạo đức, những đứa trẻ đó sau khi nghe xong biết được thấy người hiền muốn noi theo. Sau đó lại dùng Đệ Tử Quy làm nội quy lớp học cho lớp của thầy, học trò phạm lỗi không đợi thầy giáo nói, mà chính mình liền biết được sai ở chỗ nào. Thí dụ khi chạy trong phòng học bị đụng vào ghế, học trò sẽ nói điều gì? “Rẽ quẹo rộng, chớ đụng góc”, “làm chớ vội, vội sai nhiều”. Khi trẻ nhỏ xuất hiện hành vi không tốt, chúng sẽ nghĩ đến: “Vô ý phạm,

gọi là lỗi, cố ý phạm, gọi là tội. Biết sửa lỗi, không còn lỗi, nếu che giấu, lỗi chồng thêm.” Vì thế, trẻ nhỏ hiểu được cần dừng cảm nhận lỗi, dừng cảm sửa lỗi, không hề đùn đẩy trách nhiệm cho người khác, không hề che giấu, cũng sẽ nghĩ đến “đức tôn thương, cha mẹ tử”.

Thưa các bạn, khi thế hệ sau của chúng ta gặp phải chuyện gì cũng đều có thể đề khởi lời dạy bảo trong Đệ Tử Quy, thì đời này của chúng nhất định sẽ trải qua rất sung túc, rất vững chắc, cũng rất có sức ảnh hưởng. Cho nên, ngoài biểu hiện tốt ở trong lớp ra, sau khi được hiệu trưởng của thầy ấy xem trọng, hiệu trưởng còn mời giáo viên của trung tâm chúng tôi tới tổ chức hai lần diễn giảng cho giáo viên toàn trường của thầy ấy, sau đó chúng tôi lại đem sách Đệ Tử Quy tặng cho trường của thầy. Cho nên một người đã lập định chí hướng, muốn “vì vãng thánh kế tuyệt học” thì sức ảnh hưởng của họ sẽ không ngừng mở rộng, yêu cầu của họ đối với bản thân sẽ rất sâu, họ liền có thể “ngày một mới, mỗi ngày một mới, lại mới hơn nữa”. Vị thầy giáo này đã tiếp xúc với chúng tôi được nửa năm thì liền bắt đầu theo tôi đến Trung Quốc đại lục diễn giảng, không chỉ phổ biến kinh nghiệm của thầy ở trong trường học, mà còn công hiến kinh nghiệm của thầy cho các thầy cô giáo cùng phụ huynh ở khu vực khác.

Cho nên thưa các bạn, “vì vãng thánh kế tuyệt học” tuyệt đối không phải là chuyện viễn vông xa vời, mà điều quan trọng nhất là một niệm tâm của chúng ta có chân thật phát ra hay không! Cho nên chúng ta phải lập chí “kế tuyệt học”, đương nhiên chúng ta phải bắt đầu từ những người thân nhất ở bên mình, chúng ta làm tấm gương cho họ, vì vậy việc lập chí của chúng ta, trước tiên có thể lập chí làm tấm gương tốt cho con cái. Thưa các bạn, bạn thật sự lập chí hướng này, bảo đảm bạn sẽ biến thành người khác ngay lập tức, bởi vì bạn bắt đầu nói chuyện rất cẩn thận, nếu nói ra “lời gian xảo, từ dư bản”, thì không phải là tấm gương tốt cho trẻ nhỏ. Ở gia đình lập chí làm cha mẹ tốt; ở công ty lập chí làm người thế nào? Làm đồng nghiệp tốt, lãnh đạo tốt; ở trong xã hội lập chí làm công dân tốt. Chúng tôi có một vị thầy khi ngồi xe bus, đúng lúc thấy một vị lớn tuổi bước lên, thầy lập tức đứng dậy, mời vị trưởng bối này ngồi. Thầy vừa làm xong hành động này, kết quả là liền tiếp có bốn người nhường chỗ ngồi, thầy nhìn thấy rất cảm động, suýt chút nữa thì rơi nước mắt, thầy cũng ấn chứng được mỗi người đều có bản tính lương thiện. Cho nên, khi chúng ta có chí hướng này, hãy đi cải thiện phong khí xã hội, tôi tin rằng từng lời nói cử chỉ của bạn đều sẽ cần trọng, đều sẽ khắc chế chính mình. Cho nên đạo đức, học vấn của chúng ta cũng bởi vì lập chí mà không ngừng nâng cao. Tốt rồi, đây là lập chí.

Chúng tôi ở Thâm Quyển đều tiếp xúc với các em nhỏ năm, sáu tuổi, chúng tôi hỏi các em: “Đi học để làm gì?” Mọi người biết câu trả lời của các em là gì không? Câu trả lời của các em rất chuẩn xác, muốn làm thánh nhân; các em nói: “Không làm thánh nhân thì đi học làm gì!” Có sáu, bảy em học sinh phải từ bên ngoài đi về trường mẫu giáo của mình, trên đường đi các em kẻ trước, người sau tranh nhau làm gì? Nhặt rác. Chúng vừa nhìn thấy rác giống như nhìn thấy báu vật vậy, cảm thấy mình có thể phục vụ xã hội, các em ở đó tranh nhau nhặt rác. Đúng lúc trên đường gặp một số em học sinh cấp hai tan học, những học sinh cấp hai này trên tay đang cầm kem, đang cầm thức ăn, vừa ăn vừa xả rác. Đột nhiên nhìn thấy một nhóm trẻ nhỏ đang nhặt rác, vốn dĩ muốn vứt rác thì đột nhiên dừng lại giữa chừng, không vứt xuống nữa. Sau đó có một em học sinh cấp hai nói với các bạn học khác: “Chúng ta đừng vứt rác nữa, các em nhỏ như vậy đang nhặt rác.” Em đó dùng tiếng Quảng Đông để nói, trong sáu, bảy em nhỏ đó chỉ có một em là người Quảng Đông. Khi trở lại trường mầm non của chúng, em nhỏ này liền đồng đặc phiên dịch lời của anh cấp hai kia để cho các bạn học khác cùng nghe, em nói: “Bởi vì mấy anh cấp hai kia nhìn thấy chúng ta nhặt rác nên mấy anh ấy không vứt rác nữa.” Cảm nhận nội tâm của bạn nhỏ này, em cảm thấy hóa ra từng lời nói, hành động của mình đều có thể ảnh hưởng xã hội này, cho nên định hướng của trẻ nhỏ chính là “học vi nhân sự, hành vi thế phạm”. Chí hướng cũng giống như mục tiêu và đích đến cuộc đời của một người, chúng ta lập chí đúng thì cuộc đời này mới không uổng công tới một chuyến.

Tốt rồi. Trong học tập, ngoài lập chí ra còn có một thái độ rất quan trọng khác, đó là “học quý lực hành”. Chúng ta học tập một câu kinh giáo thì nhất định phải làm một câu, đây gọi là giải hành tương ưng, như vậy thì đạo đức, học vấn của chúng ta mới có thể nâng cao. Vào thời nhà Đường, có một vị cao tăng gọi là thiền sư Điều Khòa, nhà thơ Bạch Cư Dị thời nhà Đường cuối đời thích Phật học, ông hy vọng có thể đến thân cận vị đại đức như vậy, có thể nâng cao học vấn của chính mình. Khi ông gặp được thiền sư Điều Khòa, ông liền bắt đầu thỉnh giáo với ngài, ông hỏi: làm thế nào học Phật? “Phật” là tiếng Ấn Độ, nghĩa gốc của từ này vốn gọi là “Phật Đà Da”, người Trung Quốc thích đơn giản, nên đem nó dịch trực tiếp thành một chữ Phật (佛), bên trái là chữ “nhân” (亻), bên phải là chữ “phát” (弗); cách tạo chữ ở Trung Quốc gọi là chữ hình thanh, hình là chữ “nhân”, thanh là chữ “phát”. Chữ “Phật” này, dùng tiếng Trung Quốc để giải thích, chính là người giác ngộ, người có trí tuệ, nếu nói rõ ràng hơn, gọi là người sáng tỏ, người hiểu rõ đạo lý. Cho nên, học Phật chính là phải học làm một người sáng tỏ.

Thiền sư Diệu Khòa liền nói với Bạch Cư Dị, học Phật thì phải “không làm các việc ác, siêng làm các việc thiện”, tám chữ này. Bạch Cư Dị nghe xong thì cười lên thật to và nói: “Trẻ nhỏ ba tuổi cũng biết.” Thưa các bạn, khi mọi người ba tuổi có biết hay không? Ngày trước dạy bảo thiện ác, dạy cách làm người, là dạy ở đâu vậy? Không phải đến trường học, mà dạy ở nhà, gia giáo đã dạy điều này. Cho nên Bạch Cư Dị thật sự nói không sai, trẻ nhỏ ba tuổi đều biết. Thiền sư Diệu Khòa trả lời ông: “Ông lão 80 tuổi cũng chưa làm được”, cũng chưa làm được. Như vậy đầu mỗi then chốt, chính yếu của đạo đức, học vẫn không ở việc bạn học được bao nhiêu, mà ở việc bạn làm được bao nhiêu. Bản thân chúng ta học thái độ này, rồi dẫn dắt trẻ nhỏ học tập thánh hiền, nhất định phải xác lập thái độ đúng đắn này.

Ngày 15 tháng 03 năm ngoái tôi đến Thâm Quyến, tôi cùng với thầy cô giáo và phụ huynh nơi đó có một buổi nói chuyện. Ngày hôm sau, thầy cô giáo nơi đó mời tôi đi cùng họ đến giảng một buổi cho mấy bé trường mầm non, tôi liền dạy Đệ Tử Quy cho chúng. Kết quả khi vừa bước vào lớp, tôi nói: “Xin chào các bạn nhỏ, hôm nay chúng ta học Đệ Tử Quy”, lúc ấy những đứa bé này đều khác miệng đồng lời nói: “Thầy ơi, chúng em đều học qua rồi, chúng em đều đọc thuộc rồi.” Thưa các bạn, học Đệ Tử Quy đã cho những đứa trẻ này điều gì? Đã cho các em cảm thấy “sách đó mình sớm đã thuộc lòng rồi, mình đã học qua rồi”, đã cho chúng ngạo mạn mà không phải là khiêm tốn. Vì vậy, việc thầy cô giáo dẫn dắt trẻ nhỏ lúc ban đầu rất quan trọng.

Tôi liền viết một chữ lên bảng, đó là chữ “đạo” trong từ “đạo đức”, tôi cũng không trực tiếp phản bác các em, mà trước tiên tôi viết một chữ “đạo” (道). Tôi nói: “Này các bạn nhỏ, văn hóa Trung Quốc bác đại tinh thâm, chữ viết của Trung Quốc là chữ viết duy nhất trên toàn thế giới có thể ở ngay trong chữ viết, đem triết học nhân sinh, trí tuệ nhân sinh lưu lộ ra, chỉ có chữ Trung Quốc.” Tiếp theo đó tôi liền giải thích, chữ này gọi là chữ hội ý, khi các em nhìn thấy chữ này thì các em liền có thể hiểu được đạo lý trong đó. Bên trái là bộ “xước” (亠), bên phải là bộ “thủ” (手), cho nên chữ này nói với chúng ta, người thật sự có đạo đức chính là trước tiên phải có thể làm được (chữ “xước” là làm được), trước tiên có thể làm được, có thể thực hiện mới là người có đạo đức. Cho nên chúng ta học Đệ Tử Quy chính là phải làm người có đạo đức. Các em thân mến, vậy các em đã làm được câu nào trong Đệ Tử Quy rồi? Bọn trẻ vốn dĩ ngẩng đầu rất cao, nhưng sau khi nghe xong, chúng đột nhiên ở đó suy nghĩ: “Cha mẹ gọi, trả lời ngay”, ôi, hôm qua vừa mới trả treo với mẹ, cho nên ngay lập tức phản tỉnh.

Tiếp theo tôi liền đem từng câu, từng câu kinh văn của Đệ Tử Quy nói với chúng làm thế nào để thực hiện ngay trong cuộc sống gia đình. Trong đó có một đứa trẻ, khi trở về nhà, ngay hôm đó viết nhật ký, câu đầu tiên liền viết: “Hôm nay thầy Thái đến dạy chúng em, thầy Thái nói Đệ Tử Quy là học để làm chứ không phải chỉ để học thuộc lòng.” Thưa các bạn, đứa bé này biết viết trong nhật ký, cho thấy thái độ, ấn tượng này của bé rất sâu sắc, ấn tượng này rất có thể ảnh hưởng đến cả đời của em. Do đó, giáo dục có ba chữ chân ngôn, đó là phải “thận trọng” (cẩn thận lúc bắt đầu), khi trẻ nhỏ vừa bắt đầu học tập học văn liền phải chú trọng thực hành, như vậy công phu mới đặc lực, nhất định sẽ không giống với những đứa trẻ khác. Ngoài ra, có đứa bé khác khi học xong rồi, trở về cũng rất nỗ lực, hôm sau đứng ở ngay trước cửa của cha mẹ em, đợi cha mẹ đi ra. Khi thấy cha mẹ vừa đi ra, em liền cúi chào cha mẹ và nói: “Con chào cha mẹ buổi sáng, hôm qua cha mẹ có ngủ ngon không?” Cha mẹ của em bất chợt cảm thấy rất ngạc nhiên, lập tức liền gọi điện thoại cho trường mầm non hỏi, họ hỏi: “Hôm qua đã xảy ra chuyện gì? Tại sao hôm nay con tôi lại biết chào và hỏi thăm chúng tôi vậy?” Thầy giáo mới nói: Hôm qua các em học đến câu “sáng phải thăm, tối phải viếng”. Kỳ thực, trẻ nhỏ có dễ dạy hay không? Rất dễ dạy, chỉ là chúng ta không dạy.

Ở Sán Đầu có một đứa trẻ, em ấy mới bảy tuổi, đúng lúc ở Sán Đầu cũng có rất nhiều thầy cô giáo tình nguyện giảng Đệ Tử Quy. Lên lớp được một, hai tháng, các thầy cô giáo tổ chức một hoạt động cùng giao lưu với các phụ huynh, họ sắp xếp cho mỗi em nhỏ bước lên chia sẻ một chút, các em có những thay đổi gì trong một, hai tháng học tập vừa qua. Kết quả đứa bé bảy tuổi này bước lên, câu đầu tiên em liền nói: “Con học Đệ Tử Quy rồi mới biết được làm người vốn dĩ phải hiếu thuận.” Thưa các bạn, câu nói này rất thú vị: “Vốn dĩ phải hiếu thuận”, người không học không biết đạo, người không học không biết nghĩa. Rất nhiều phụ huynh hiện nay rất tức giận: “Vì sao đứa trẻ này lại không hiểu chuyện như vậy, ngay cả điều này cũng không hiểu.” Chúng thật sự ngay cả điều này cũng không hiểu, bởi vì không dạy. Cho nên nếu chúng ta hiểu được, những đạo lý nào thì nhất định phải mau chóng dạy.

Bạn thấy đứa trẻ này, bạn lập tức nói với chúng: “Sáng phải thăm, tối phải viếng”, ngày hôm sau chúng liền làm theo. Hơn nữa, vị phụ huynh này biết được liền nhanh chóng gọi điện đến trường học, hành động này chứng tỏ họ rất quan tâm đến sự trưởng thành của con cái, họ hiểu rõ muốn dạy tốt con cái thì điều quan trọng là cha mẹ phải phối hợp với thầy cô, cho nên vị phụ huynh này có độ

nhảy cảm giáo dục. Nếu như họ cảm thấy rất kỳ lạ, sau đó họ xoa đầu con gái mình rồi nói: “Con à, có phải hôm nay con bị sốt không, sao lại lể phép như vậy?” Nếu cha mẹ làm như vậy thì có thể sẽ dập tắt tâm hiếu và tâm học tập của trẻ nhỏ. Cho nên, khi con cái của bạn học Đệ Tử Quy, trở về giúp bạn bưng nước rửa chân thì bạn nên làm thế nào? Bạn không nên nói: “Không cần phiền phức đến như vậy, nếu con bị bỏng thì sao?” Nói như vậy là bạn đã cắt đứt cơ hội học tập của chúng rồi. Cho nên, chúng ta làm cha mẹ phải biết phối hợp với thầy cô giáo, phải biết thành toàn tâm hiếu của trẻ nhỏ, thành toàn đức hạnh của trẻ nhỏ.

Có một người mẹ nói: “Con của tôi còn nhỏ như vậy, lúc bưng nước bị đổ thì phải làm sao?” Tôi liền nói với cô: “Đổ thì càng tốt.” Cô rất lấy làm lạ, vì sao đổ thì lại càng tốt? Bởi vì khi chúng làm đổ, ngoài việc bạn đã thành toàn tâm hiếu của chúng ra, bạn còn có thể ngay lúc đó nhân cơ hội này mà nói với chúng: “Con à, tấm lòng của con khiến cho mẹ rất cảm động, còn nhỏ như vậy mà có thể tận hiếu, hôm nay chúng ta hãy suy nghĩ một chút, vì sao con bưng nước lại bị đổ? Nhất định là hai tay con cầm không được chắc, lần sau con cầm chắc như vậy thì sẽ không bị đổ nữa. Nào, chúng ta cùng nhau lau dọn thật sạch.” Bạn đồng thời dạy chúng làm thế nào bưng đồ, đồng thời còn dạy chúng làm thế nào thu dọn tình huống này, làm việc đến nơi đến chốn. Vì vậy, khi chúng ta làm phụ huynh không nên có quá nhiều lo lắng, cũng không nên có quá nhiều thứ không nỡ để chúng làm, bởi vì trẻ nhỏ làm nhiều thì chúng mới có thể học tập nhiều, thể hội nhiều.

Tốt rồi, tiết học hôm nay chúng ta học tới đây thôi. Cảm ơn mọi người!